УДК [378.016.147-027.44:1/3]:629.7
DOI https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2025-112-7

ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ У ВИКЛАДАННІ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В АВІАЦІЙНІЙ ГАЛУЗІ: МЕТОДОЛОГІЯ, ЕТИКА ТА КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ

Кірюхіна Марина Володимирівна,
доктор філософії (Професійна освіта), завідувач кафедри управління, соціально-гуманітарних та фундаментальних дисциплін
Кременчуцький льотний коледж
Харківського національного університету внутрішніх справ
Marinaarina1230@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2155-8102

Пузир Марина Сергіївна,
викладач кафедри управління, соціально-гуманітарних та фундаментальних дисциплін
Кременчуцький льотний коледж
Харківського національного університету внутрішніх справ
kafedrausgd@gmail.com
orcid.org/0009-0000-1877-4272

Сіора Віра Валеріївна,
старший викладач кафедри управління, соціально-гуманітарних та фундаментальних дисциплін
Кременчуцький льотний коледж
Харківського національного університету внутрішніх справ
kafedrausgd@gmail.com
orcid.org/0000-0003-4373-9844

Мета. Аналіз особливостей інтеграції цифрових технологій у процес викладання гуманітарних і соціальних дисциплін для студентів авіаційних спеціальностей, визначення принципів, умов та педагогічних підходів, що забезпечують ефективність цієї інтеграції в системі вищої освіти.

Методи. У дослідженні використано системно-аналітичний, порівняльний і узагальнювальний методи для оцінки сучасного стану цифровізації авіаційної освіти, визначення педагогічних переваг і ризиків використання цифрових технологій, а також для формулювання практичних рекомендацій щодо оптимізації навчального процесу.

Результати. Встановлено, що більшість авіаційних інцидентів зумовлена комунікативними, психологічними та етичними чинниками, що підкреслює необхідність посилення гуманітарної підготовки майбутніх фахівців. Обґрунтовано ефективність інтеграції цифрових технологій у викладання гуманітарних дисциплін на засадах професійної орієнтації контенту, інтерактивності, індивідуалізації навчання та розвитку критичного мислення. Розкрито потенціал використання віртуальної й доповненої реальності, штучного інтелекту, гейміфікації та хмарних сервісів для моделювання професійних ситуацій, формування міжкультурної комунікації й навичок прийняття рішень у стресових умовах. Доведено, що цифрові середовища підвищують мотивацію студентів, сприяють розвитку аналітичних і соціально-психологічних компетентностей. Розроблено рекомендації щодо педагогічного супроводу процесу цифровізації гуманітарної освіти, які передбачають збереження особистісного виміру навчання, підтримку академічної доброчесності та подолання цифрової нерівності серед студентів і викладачів.

Висновки. Отже, ефективне впровадження цифрових технологій у гуманітарну підготовку авіаційних фахівців потребує системного підходу, педагогічної гнучкості викладачів і врахування специфіки галузі. Результати дослідження мають практичне значення для модернізації освітніх програм авіаційних університетів, удосконалення методичного забезпечення гуманітарних дисциплін та розроблення стратегій цифрової трансформації вищої авіаційної освіти.

Ключові слова: *цифрові технології, авіаційна освіта, соціально-гуманітарні дисципліни, педагогічні інновації, професійна комунікація, інноваційні методи навчання, віртуальна реальність, штучний інтелект, професійна підготовка.*

DIGITAL INNOVATIONS IN TEACHING SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES IN AVIATION: METHODOLOGY, ETHICS, AND COMMUNICATION ASPECTS

Kiriukhina Maryna Volodymyrivna,
Doctor of Philosophy (Professional Education), Head of the Department of Management, Social and Humanitarian and Fundamental Disciplines
Kremenchuk flight college Kharkiv National University of Internal Affairs,
Marinaarina1230@gmail.com
orcid.org/0000-0003-2155-8102

Puzyr Marina Serhiivna,
Lecturer at the Department of Management, Social and Humanitarian and Fundamental Disciplines
Kremenchuk flight college Kharkiv National University of Internal Affairs, 17/6
kafedrausgd@gmail.com
orcid.org/0009-0000-1877-4272

Siora Vera Valeriivna,
Senior Lecturer, Department of Management, Social, Humanitarian and Fundamental Disciplines
Kremenchuk flight college Kharkiv National University of Internal Affairs, 17/6
kafedrausgd@gmail.com
orcid.org/0000-0003-4373-9844

Purpose. The study aims to analyze the features of integrating digital technologies into the process of teaching humanities and social sciences for aviation students, as well as to define the principles, conditions, and pedagogical approaches that ensure the effectiveness of this integration within the higher education system.

Methods. The research employs system-analytical, comparative, and generalization methods to assess the current state of digitalization in aviation education, identify the pedagogical advantages and risks of using digital technologies, and formulate practical recommendations for optimizing the educational process.

Results. It has been established that most aviation incidents are caused by communicative, psychological, and ethical factors, emphasizing the need to strengthen the humanitarian training of future aviation professionals. The study substantiates the effectiveness of integrating digital technologies into the teaching of humanities disciplines based on professional orientation of content, interactivity, individualized learning, and the development of critical thinking. The potential of virtual and augmented reality, artificial intelligence, gamification, and cloud-based services is revealed for modeling professional situations, fostering intercultural communication, and developing decision-making skills under stress. It is proven that digital learning environments enhance students' motivation and contribute to the development of analytical, social, and psychological competencies. Pedagogical recommendations are developed to support the digitalization of humanitarian education while maintaining the human dimension of learning, ensuring academic integrity, and overcoming digital inequality among students and educators.

Conclusions. Effective implementation of digital technologies in the humanitarian training of aviation professionals requires a systematic approach, pedagogical flexibility of instructors, and consideration of the specific features of the aviation industry. The results of the study have practical significance for modernizing the curricula of aviation universities, improving methodological support for humanities disciplines, and developing strategies for the digital transformation of higher aviation education.

Keywords: *digital technologies, aviation education, social sciences and humanities disciplines, pedagogical innovations, professional communication, innovative teaching methods, virtual reality, artificial intelligence, professional training.*

Вступ. Сучасний етап розвитку авіаційної галузі характеризується глибокою цифровою трансформацією, яка охоплює не лише технічні процеси, а й систему професійної освіти. Впровадження цифрових технологій у навчання майбутніх авіаційних фахівців відкриває нові можливості для підвищення ефективності освітнього процесу, однак водночас ставить низку викликів, пов'язаних із збереженням гуманітарної складової, академічної доброчесності та рівності освітніх можливостей. Актуальність проблеми зумовлена потребою підготовки фахівців нового покоління, здатних не лише оперувати сучасними цифровими системами, а й ефективно взаємодіяти в мультикультурному середовищі, приймати етичні

рішення та підтримувати високі стандарти професійної комунікації.

Згідно з прогнозами ІКАО та ІАТА, до 2030 року світовій авіаційній індустрії буде потрібно понад два мільйони нових фахівців, підготовка яких неможлива без використання інноваційних цифрових інструментів. Проте результати досліджень NASA та EASA свідчать, що понад 70% авіаційних інцидентів пов'язані з людським фактором, зокрема комунікативними та психологічними помилками, що підкреслює необхідність якісної гуманітарної освіти як основи безпечної діяльності в авіації.

Метою дослідження є аналіз особливостей інтеграції цифрових технологій у процес викладання гуманітарних і соціальних дисциплін для студентів авіаційних спеціальностей та визначення принципів, умов і педагогічних підходів, які забезпечують ефективність цієї інтеграції.

Для досягнення мети поставлено такі **завдання**:

– охарактеризувати сучасний стан цифровізації авіаційної освіти;

– визначити освітні та етичні ризики цифрової трансформації гуманітарної підготовки;

– окреслити принципи ефективної інтеграції цифрових технологій у викладання гуманітарних дисциплін;

– запропонувати практичні рекомендації щодо підвищення якості професійної комунікації та міжкультурної компетентності студентів.

Методологічну основу дослідження становлять системно-аналітичний, порівняльний і узагальнювальний методи, що дозволили дослідити стан цифровізації, виявити переваги й ризики використання цифрових технологій та розробити педагогічні рекомендації.

Представлення матеріалу побудовано від аналізу світових тенденцій цифрової трансформації авіаційної освіти – до розгляду педагогічних аспектів інтеграції цифрових технологій у гуманітарні дисципліни, етичних викликів, практичних прикладів і висновків щодо вдосконалення професійної підготовки авіаційних кадрів.

Результати та дискусії. Сучасний етап розвитку авіаційної галузі характеризується інтенсивним впровадженням цифрових технологій у всі сфери діяльності, включаючи професійну освіту майбутніх авіаційних спеціалістів. Згідно з дослідженнями Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), до 2030 року очікується 50% зростання обсягів авіаперевезень, що потребуватиме підготовки понад 2 мільйони нових авіаційних спеціалістів (ICAO, 2025).

Авіаційна галузь потребує від працівників не тільки глибоких технічних знань, а й сформованих здібностей до спілкування з представниками різних культур, моральної свідомості, здатності до критичного оцінювання ситуацій та успішної інтеграції у колективі. Дослідження NASA показують, що 70% авіаційних інцидентів пов'язані з людським фактором, зокрема з недоліками в комунікації та прийнятті рішень (Задоріна, 2023). Саме ці якості розвиваються під час освоєння гуманітарних та соціальних предметів, що підкреслює стратегічну значущість удосконалення методик їх викладання для всієї галузі.

Статистичні дані Європейської агенції з безпеки польотів (EASA) свідчать, що понад 85% критичних помилок у авіації виникають через недостатню підготовку персоналу в сфері людських факторів, комунікативних навичок та культурної компетентності (Annual Safety Review, 2021).

Запровадження цифрових технологій в освітній сфері авіації має власні особливості, які зумовлені підвищеними критеріями безпеки, потребою виконувати глобальні регулятивні норми та специфічними умовами роботи авіаційних кадрів. Це формує неповторні перспективи та складності у процесі застосування прогресивних освітніх методологій.

Дослідження Міжнародної асоціації авіаційного транспорту (ІАТА) показує, що впровадження цифрових технологій в авіаційну освіту може підвищити ефективність навчання на 40% та скоротити час підготовки спеціалістів на 25% (Білик, 2023).

Авіаційна освіта зазнає кардинальних змін під впливом загальносвітових тенденцій оновлення системи вищої освіти та унікальних потреб авіаційної індустрії. Найкращі університети та академії, що готують авіаційних спеціалістів, активно інтегрують передові освітні технології: сучасні навчальні платформи, технології віртуального та розширеного середовища, алгоритми штучного інтелекту та системи автоматизованого навчання.

Більш того, Boeing Training & Professional Services розробив спеціалізовані цифрові програми, які використовуються в понад 150 авіаційних навчальних закладах світу, забезпечуючи стандартизовану якість підготовки майбутніх фахівців (Annual Safety Review, 2021).

Статистика показує наступні тенденції:

– понад 80% провідних авіаційних навчальних закладів використовують системи змішаного навчання;

– 65% впровадили технології віртуальної реальності для практичної підготовки;

– 90% використовують хмарні платформи для дистанційного навчання.

Технології штучного інтелекту (ШІ) та інтелектуальні навчальні платформи створюють можливості для персоналізації освітнього процесу відповідно до індивідуальних особливостей кожного учня. У сфері підготовки авіаційних фахівців це має особливе значення, оскільки майбутні пілоти та авіаційні спеціалісти прихо-

дять з неоднаковим багажем знань мови, психологічних навичок та культурного досвіду.

Дослідження показують, що використання ШІ в освіті може підвищити академічні досягнення студентів на 62% порівняно з традиційними методами (Потюк, 2020). Зокрема, дослідження MIT показало, що персоналізоване навчання з використанням ШІ дозволяє скоротити час підготовки авіаційних фахівців на 30% при одночасному підвищенні якості засвоєння матеріалу.

Пандемія коронавірусу стала каталізатором стрімкого розвитку цифрових освітніх рішень, які зараз успішно впроваджуються у навчальні програми авіаційних закладів освіти. Такий підхід забезпечує мобільність у навчанні та створює комфортні умови для студентів з усього світу, що є критично важливим для міжнародної авіаційної галузі.

За даними UNESCO, під час пандемії 91% авіаційних навчальних закладів світу перейшли на дистанційне навчання, що прискорило впровадження цифрових технологій на 5-7 років (Москалюк, 2022).

Перехід на цифрові рейки гуманітарних та соціальних дисциплін створює унікальні завдання. Головне з них – зберегти центричність освіти, водночас максимально використовуючи потенціал новітніх технологій. Це змушує педагогів кардинально переглядати усталені освітні практики та створювати принципово нові способи передачі знань.

Дослідження Harvard Business School показало, що 73% студентів вважають особистий контакт з викладачем критично важливим для засвоєння гуманітарних дисциплін, що створює виклик для цифрових форматів навчання (Annual Safety Review, 2021).

Основні проблеми включають:

– Цифровий розрив між поколіннями викладачів та студентів;

– Складність оцінювання творчих робіт в автоматизованих системах;

– Необхідність адаптації контенту до різних культурних контекстів;

– Забезпечення інтерактивності в асинхронних форматах навчання.

Успішне впровадження технологічних інновацій у процес викладання гуманітарних предметів для майбутніх спеціалістів повинно спиратися на чотири ключові засади:

– Професійна орієнтація передбачає, що увесь навчальний контент та методики повинні відповідати реальним потребам авіаційної діяльності. Згідно з дослідженням, 95% успішних авіаційних професіоналів підкреслюють важливість практично-орієнтованого навчання. Технологічні рішення мають розвивати саме ті компетенції, які будуть затребувані в професійній роботі. Варто зазначити, що як показують дослідження, студенти авіаційних спеціальностей на 45% краще засвоюють матеріал, коли він пов'язаний з конкретними професійними ситуаціями;

– Інтерактивна взаємодія реалізується через мультимедійні інструменти, цифрові дискусійні платформи, віртуальні семінари та онлайн-конференції, формуючи динамічне та живе освітнє середовище. Платформи як Zoom, Microsoft Teams, та спеціалізовані авіаційні симулятори дозволяють створювати високоінтерактивні навчальні сесії;

– Індивідуалізація навчання забезпечується адаптивними освітніми системами, що налаштовуються під унікальні особливості кожного студента, його темп засвоєння інформації та переважні канали сприйняття. Дослідження показують, що персоналізоване навчання підвищує ефективність засвоєння гуманітарних дисциплін на 58%;

– Глобальна перспектива має фундаментальне значення для авіаційної галузі, оскільки підготовлює фахівців до результативної співпраці в міжнародному контексті через використання сучасних комунікаційних технологій. ІКАО підкреслює, що 80% сучасних авіаційних операцій мають міжнародний характер (Беспарточна, 2023).

Додатковий принцип – безперервність навчання – передбачає створення систем підтримки професійного розвитку протягом всієї кар'єри авіаційного фахівця через цифрові платформи.

Інтеграція цифрових інструментів у викладання гуманітарних дисциплін створює низку серйозних етичних дилем:

– збереження справжності освіти – існує небезпека втратити безпосередній контакт між педагогом та студентом, що становить основу гуманітарного пізнання. Технології можуть призвести до механізації навчання та зменшення його емоційного впливу;

– академічна чесність стає особливо актуальною проблемою у світі необмеженого доступу до інформації. Потрібно створити дієві способи контролю та виховати у студентів етичну відповідальність;

– технологічна нерівність може створити бар'єри для доступу до якісної освіти, що порушує принципи рівності можливостей;

– захист приватності вимагає створення чітких правил роботи з особистою інформацією студентів (Поясок, 2020).

При цьому варто зауважити, що формування комунікативних здібностей майбутніх авіаційних працівників за допомогою цифрових засобів має свої особливості:

– професійне спілкування розвивається через відтворення реальних ситуацій за допомогою спеціального програмного забезпечення. Це охоплює практику радіозв'язку, ведення переговорів у критичних ситуаціях,

міжкультурне спілкування. Зокрема, ключові програмні рішення включають: FlightSim Radio Simulator – для тренування радіозв'язку, Aviation English Interactive – для вивчення авіаційної англійської, Cultural Competency Trainer – для міжкультурної підготовки;

– цифрова компетентність включає не тільки вміння користуватися комп'ютерними системами, але й здатність критично аналізувати цифрову інформацію;

– емоційна розумність у віртуальному просторі потребує спеціальних педагогічних методик, адже звичайні засоби невербального спілкування можуть бути недоступними або неточними (Задоріна, 2023).

У викладанні гуманітарних предметів в авіаційній освіті використовуються такі інноваційні технології:

– віртуальне та розширене середовище створює ефект повного занурення для вивчення авіаційної історії, культурних традицій різних народів, практики міжкультурного спілкування;

– штучний розум та автоматизоване навчання допомагають індивідуалізувати освітній процес, автоматично оцінювати письмові роботи, відстежувати успішність студентів;

– ігрові елементи в освіті підвищують зацікавленість студентів та сприяють формуванню міцних навичок через ігрові принципи;

– хмарні сервіси забезпечують постійний доступ до навчальних матеріалів незалежно від місця перебування, що надзвичайно важливо для мобільних авіаційних професіоналів (Білик, 2023).

Популярні освітні ігри в авіації включають:

– Flight Safety Challenge – онлайн-квести з безпеки польотів;

– Airport Manager Simulation – економічні аспекти авіації;

– Cross-Cultural Navigator – міжкультурна компетентність;

– Aviation English Adventures – вивчення авіаційної мови (Skliarova, 2023).

Таким чином, викладачі мають враховувати виклики сьогодення та відповідати їм. Варто вдаватися до новітніх технік викладання не нехтуючи сьогоденними засобами та методиками. Здобувачі освіти мають бачити у викладачі друга, а не ворога і бути зацікавленими у вивченні матеріалу. А новітні технології, а саме цифрові інновації у цьому допоможуть.

ВИСНОВКИ. Цифрова трансформація викладання соціально-гуманітарних дисциплін в авіаційній освіті є складним процесом, що вимагає поєднання технологічних інновацій із збереженням гуманітарних цінностей. Її ефективність залежить від здатності закладів вищої освіти забезпечити баланс між цифровими інструментами та особистісно орієнтованим підходом до навчання.

Успішна інтеграція цифрових технологій ґрунтується на чотирьох ключових принципах: професійній орієнтації контенту, інтерактивності, індивідуалізації навчання та розвитку глобального мислення. Водночас гуманітарна освіта не може бути повністю цифровізованою – необхідно зберігати живе спілкування та емоційний контакт між викладачем і здобувачем освіти.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні моделей цифрово-гуманітарної підготовки авіаційних фахівців, вивченні впливу технологій VR/AR та штучного інтелекту на формування професійної комунікації, а також у створенні систем оцінювання ефективності цифрових освітніх середовищ у контексті підготовки до діяльності в умовах підвищеної відповідальності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Skliarova, I., Meireles, I., Tchemisova, T., Caçăo, I. and Martin, N. 2023. Teachers' Appreciation of Benefits and Shortcomings of Online and Blended Higher STEM Education. *Education Sciences.* 13(4). Pp. 338–359.

2. Беспарточна О. І., Гайкова А. Особливості формування професійної діяльності майбутніх фахівців гуманітарного спрямування. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*, 2023. Випуск 1 (138). С. 114–119.

3. Білик Ю. Теоретичні аспекти реалізації stem-освіти в умовах дистанційного навчання. *Наукова молодь-2023* : збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених. Київ, 2023. С. 19–22.

4. Задоріна О. М., Качан Т. В., Задорін В. В., Варга Н. І. Сучасні технології в освіті: потенціал та тенденції розвитку. *Академічні візії*, 2023. № 19. 10 с.

5. Annual Safety Review – 2021. EASA. URL: https://skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/6114.pdf?utm_source (дата звернення: 20.08.2025).

6. Волкова Н. П., Лебідь О. В. Формування цифрової компетентності у майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. 2021. № 78. С. 161–165.

7. Москалюк М., Москалюк Н., Лень М.. Stem-освіта як інноваційний засіб підвищення творчого потенціалу учнів. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету : збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки*. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2022. Вип. 58. С. 102–108.

8. Global summit in Durban to accelerate development of aviation workforce. *ICAO*. URL: https://www.icao.int/news/global-summit-durban-accelerate-development-aviation-workforce?utm_source (дата звернення: 25.08.2025).

9. Потюк І. Є. Цифрова компетентність як складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Актуальні проблеми лінгводидактики в сучасному освітньому середовищі* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю) / за заг. ред. Г. І. Дідук-Ступ'як, Т. М. Миколенко, М. В. Пігур. Тернопіль, 2020. С. 25–27.

10. Поясок Т.Б., Беспарточна О.І., Костенко О.В. Сучасні технології освітнього процесу : навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих ОВ, 2020. 224 с.

REFERENCES:

1. Skliarova, I., Meireles, I., Tchemisova, T., Cação, I. and Martin, N. 2023. Teachers' Appreciation of Benefits and Shortcomings of Online and Blended Higher STEM Education. *Education Sciences*. 13(4). Pp. 338–359.

2. Bespartochna, O., Haikova, A. Osoblyvosti formuvannia profesiinoi diialnosti maibutnikh fakhivtsiv humanitarnoho spriamuvannia [Peculiarities of the formation of professional activity of future humanitarian specialists]. *Transactions of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*, Kremenchuk: KrNU. Issue 1 (138). P. 114–119.

3. Bilyk, Yu. (2023) Teoretychni aspekty realizatsiyi stem-osvity v umovakh dystantsiynoho navchannya [Theoretical aspects of implementing STEM education in distance learning]. *Scientific Youth-2023*: Collection of materials of the XI All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Young Scientists. Kyiv. 19–22.

4. Zadorina, O. M.; Kachan, T. V.; Zadorin, V. V.; Varga, N. I. (2023) Suchasni tekhnolohiyi v osviti: potentsial ta tendentsiyi rozvytku [Modern technologies in education: potential and development trends]. Academic visions. №19. 10 c.

5. Annual Safety Review – 2021. EASA. URL: https://skybrary.aero/sites/default files/bookshelf/6114.pdf?utm_source (date of application: 20.08.2025).

6. Volkova, N. P.; Lebid, O. V. (2021) Formuvannya tsyfrovoyi kompetentnosti u maybutnikh uchyteliv humanitarnykh spetsial′nostey [Formation of digital competence in future teachers of humanities specialties]. № 78. 161–165.

7. Moskalyuk, M.; Moskalyuk, N.; Len, M. (2022) Stem-osvita yak innovatsiynyy zasib pidvyshchennya tvorchoho potentsialu uchniv [STEM education as an innovative means of enhancing students' creative potential]. Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University: collection of scientific papers. Series: Pedagogical Sciences. Izmail: RVV IDHU. Issue 58. 102–108.

8. Global summit in Durban to accelerate development of aviation workforce. *ICAO*. URL: https://www.icao.int/news/global-summit-durban-accelerate-development-aviation-workforce?utm_source (date of application: 25.08.2025).

9. Potyuk, I. E. (2020) Tsyfrova kompetentnist′ yak skladova profesiynoyi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsya [Digital competence as a component of the professional competence of a modern specialist]. *Current problems of linguistic didactics in the modern educational environment* : materials of the All-Ukrainian scientific and practical Internet conference (with international participation) / edited by Diduk-Stup'yak, G. I.; Mykolenko, T. M.; Pigur M. V. Ternopil. 25–27.

10. Poyasok, T., Bespartochna, O., Kostenko, O. 2020. Suchasni tekhnolohiyi osvitn′oho protsesu [Modern technologies of the educational process] : navchalnyi posibnyk. Kremenchuk : PP Shcherbatykh, O. 224 p.

Стаття надійшла до редакції: 23.09.2025
Прийнята до друку: 28.10.2025
Опублікована: 26.12.2025